

Nr 271.

Av herr **Andersson** i Dunker, *angående ändring i vissa avseenden av barnavårdslagen m. m.*

Genom den år 1924 antagna lagen om samhällets barnavård erhöilo kommunerna genom sina barnavårdsnämnder ökade befogenheter att vidtaga åtgärder i syfte att skydda barn under 16 år från andlig och kroppslig vanvård. Den viktigaste torde vara möjligheten att vid vissa i lagen beskrivna förhållanden (§ 22) omhändertaga barn för skyddsuppfostran. Genom bestämmelserna i denna § har barnavårdsnämnden att vidtaga åtgärder bl. a. beträffande barn som i föräldrahemmet misshandlas eller utsätas för allvarlig vanvård eller annan fara till liv och hälsa eller som på grund av föräldrarnas lastbarhet, vårdslöshet eller oförmåga att fostra barnen äro i fara att bliva vanartade. Dessa åtgärder kunna i sista hand leda till att barnavårdsnämnden, även mot föräldrarnas vilja, kan för skyddsuppfostran omhändertaga barnen. Lagen ger således barnavårdsnämnderna en mycket stor befogenhet då det gäller att skilja barn från olämpliga föräldrar. Barnavårdsnämnderna, som i de flesta fall med takt och med för barnen ömmande hjärta gå att vidtaga en i barnens liv så ingripande åtgärd som skyddsuppfostran, draga sig dock i många fall därför. Orsakerna härtill äro många men jag vill här endast framhålla tvenne som enligt min mening ha en mycket stor betydelse då det gäller att taga ställning till de ofta mycket svårlösta spörsrnål som inverka på barnavårdsnämndernas beslut i de fall då skyddsuppfostran blir ifrågasatt.

Vid utarbetandet av lagen har både sakkunskap, klokhet och hjärta sökt och även lyckats att skapa bestämmelser som ge en barnavårdsnämnd möjligheter att väl ordna för barnen. Men om föräldrarna är föga sagt. De lastbara, vårdslösa och okunniga föräldrarna! De som kanske misshandla sina barn eller utsätta dem för allvarlig fara till liv och hälsa. Eller som genom sitt dåliga exempel själva utgöra en fara för att barnen bli vanartade. Eller, som i många fall sker, lära sina barn ett olämpligt uppförande mot kamrater och medmänniskor och ge dem en felaktig syn på medborgarnas skyldigheter och rättigheter i samhället. Det finnes även föräldrar som ej ögaräna se att barnen tagas ifrån dem. Intet hindrar dem sedan att fria och lösta från alla band fortsätta sitt lastbara liv. De veta att barnavårdsnämnderna ha liten eller ingen makt med dem. Men det

finnes ju arbetshem där man kan sätta in dem. Det kan man visserligen under vissa i § 72 bestämda förutsättningar. Dessa äro, som bekant, att föräldrarna så försumma sina barn, att de måste omhändertagas för skydds-
uppfostran, och föräldrarna tillika undandraga sig sin ersättningsskyldighet. De måste dessutom vara i stånd att fullgöra försörjningsplikten. Men flertalet av de människor, varom här kan bli fråga, har ganska lätt att undandraga sig. De endast försvinna eller ordna så att de få nått och jämnt så stor inkomst, att de reda sig själva, och att bevisa, att detta sker genom lättja och liknöjdhet, vilket lagen föreskriver som villkor för arbetsföreläggande, är ej lätt. Så undandraga sig i många fall föräldrarna att fullgöra sin skyldighet. Detta ter sig för barnavårdsnämnderna som en brist i lagen och förhållandet väcker bland allmänheten stor förargelse. Att nämnderna just på grund av dessa förhållanden dra sig för ett omhändertagande för skyddsuppfostran även i de fall då åtgärden kunde vara befogad, torde vara rätt så förklarligt.

Det framstår därför som ett önskemål att lagen gäve barnavårdsnämnderna möjlighet att ingripa mot föräldrarna då det är dessas dåliga egenskaper som nödvändiggjort barnens omhändertagande. Villkoret för arbetsföreläggande borde, enligt min mening, ej i huvudsak vara av ekonomisk art, utan försummelseerna mot barnen skulle få i vissa fall vara avgörande för denna eller annan åtgärd som kunde väcka föräldrarnas ansvarskänsla för de barn de satt till världen. I många fall är det moderns okunnighet som gör att hemmet är uselt skött och barnen vanvårdade. Man borde kunna tänka sig den utvecklingen av samhällets omsorger om barnen att de toges från en sådan moder för t. ex. ett år, under vilken tid modern även omhändertoges för att på lämplig inrättning få lära sig sköta hem och barn. De mödrar som skulle komma ifråga för en sådan uppfostran bleve i regeln sådana som kommit från dåliga hem där de ingenting lärt och därför inte heller själva kunna göra sitt hem trivsamt eller lära sina barn några goda egenskaper. Det är stor fara för att om ingenting åtgöres sådana dåliga hem fortsätta generation efter generation.

En annan orsak till att barnavårdsnämnderna dra sig för att ingripa där omhändertagande annars vore lämpligt är de stora kostnader som därigenom åsamkas kommunen. Man behöver blott tänka sig en liten landskommun med kanske något tusental skattekronor som har en familj med fem barn vilka behöva omhändertagas. Barnen måste först utrustas för t. ex. 100 kronor per barn = 500 kronor. Utackorderingskostnaden blir sällan lägre än 300 kronor för varje = 1,500 kronor. Dessa barn skulle alltså kosta kommunen för första året kronor 2,000 kronor av vilka staten enligt nu gällande bestämmelser bidrager med 250 kronor. Det lär nog inte förvåna om en barnavårdsnämnd betänker sig både en och två gånger innan

den pålägger kommunen en utgift på 1,750 kronor, därmed ökande den kanske förut höga kommunalskatten med ett par kronor per skattekrona. En utgift som dessutom varar i många år framåt.

Barnens omvårdnad är av så stor betydelse för vårt samhälles strävan att skapa ett lyckligt liv för så många människor som möjligt att det förefaller naturligt att kostnaderna härför borde fördelas mera jämnt än nu är fallet. Detta torde endast kunna ske därigenom att staten påtager sig större del än vad nu är fallet. Förvisso äro de medel som användas för ett sådant ändamål väl använda penningar.

Med stöd av vad som här anförts anhåller jag, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning om

dels sådan ändring av nu gällande barnavårdslagar att barnavårdsnämnderna erhålla ökad befogenhet att ingripa mot föräldrar och särskilt att arbetsföreläggande finge göras även utan att ekonomiska synpunkter vore avgörande, dels ock rörande möjligheten och lämpligheten av att staten i större utsträckning än nu bidrager till kostnaderna för utackordering av barn omhändertagna för skyddsuppfostran.

Stockholm den 23 januari 1937.

Harald Andersson.
Dunker.

